

Informatienota voor de raad (RIN)

Portefeuillehouder	:	wethouder W. Steeghs
Behandelend ambtenaar	:	Mevrouw M. Meertens
Zaaknummer	:	15228-2022
Bijlagen	:	--
Datum B&W vergadering	:	8 maart 2022

Onderwerp: stand van zaken jeugdbescherming in Brabant
(vervolg op RIN 14 december 2021)

Aan de gemeenteraad,

Kennis te nemen van

De stand van zaken van de jeugdbescherming in Brabant.

Kernboodschap

Het afgelopen jaar hebben wij u met enige regelmaat geïnformeerd over de problemen die spelen in de organisatie van de jeugdbescherming in Brabant. Het betreft kinderen van wie de opvoedsituatie ernstig te wensen overlaat en van wie daardoor een gezonde ontwikkeling bedreigd wordt. Zodanig dat moet worden ingegrepen middels een door de rechter of officier van justitie uitgesproken maatregel van jeugdbescherming of jeugdreclassering. In Brabant voeren vier gecertificeerde instellingen (GI's) deze maatregelen uit middels een contract dat zij hebben met de gemeenten.

De continuïteit van deze zorg komt al lange tijd in het gedrang. Drie ontwikkelingen liggen daaraan ten grondslag:

- onvoldoende direct beschikbare passende hulp die de GI's moeten inzetten tijdens hun betrokkenheid bij een gezin,
- een enorm verloop en tekort aan gekwalificeerd personeel en ingrijpende problemen in de bedrijfsvoering en de financiële gezondheid van veruit de grootste GI; JeugdBescherming Brabant (JBB).

Een aantal zaken dat samenhangt met bovenstaande veroorzakende factoren van de problemen, lichten wij er voor u uit:

Stand van zaken opnamestop 2021 en arbeidsmarktproblematiek:

JBB en de William Schrikker Jeugdbescherming & Jeugdreclassering (WSG) zagen zich in het voorjaar 2021 genoodzaakt om een opnamestop in te stellen. Een eenzijdig besluit en een zeer uitzonderlijk, ultiem middel.

Doel van de opnamestop was de dienstverlening aan de bestaande cliëntèle én het personeel te beschermen. Beschermen tegen overbelasting, tegen verdergaande verschraving van de zorg en tegen calamiteiten. De problemen in de jeugdbescherming in Brabant bleken representatief voor de landelijke staat waarin deze sector verkeert en de sector kan sindsdien rekenen op niet aflatende aandacht van lokaal bestuur, ministeries, inspectie, tweede kamer én de pers. Inmiddels hebben JBB en de WSG de opnamestop beëindigd en kunnen kinderen die voor het eerst met de jeugdbescherming te maken krijgen weer direct na de uitspraak van de rechter aan JBB en de WSG worden toegewezen. Om de verdeling van nieuwe casuïstiek secuur te doen binnen deze organisaties waar het personeelsbestand nog steeds een uiterst fragiele kwestie is, zijn werkprocessen ingericht voor 'triage' en uitdeelbeleid.

Wat betreft de arbeidsmarktproblematiek:

De arbeidsmarktproblematiek is nog steeds groot. Dit geldt niet alleen voor de Gecertificeerde Instellingen, maar voor de hele (jeugd) zorg. In november hebben we een projectleider arbeidsmarkt aangesteld die een plan maakt voor de zorg in Noord Brabant. Het plan gaat uit

van innovatie en behelst onder andere initiatieven ten aanzien van leer-werktrajecten, traineeprogramma's, uitwisselingsprogramma's, zij-instromers, positieve framing van het werken in de jeugdzorg, aantrekkelijk werkgeverschap, werken met administratieve en juridische ondersteuning.

Stand van zaken passende hulp tijdens de maatregel:

Het lukt nog niet in alle gevallen om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen. En dat zal ook niet op korte termijn aanzienlijk veranderen aangezien de GI's over het algemeen met veel discontinue formatie en bezetting te maken hebben en JBB en de WSG in het bijzonder bij de nieuwe instroom een interne overdracht niet uitsluiten.

Wat betreft de passende hulp die tijdens de maatregel moet worden gerealiseerd, kunnen wij melden dat we nog steeds een daling zien van het totaal aantal kinderen dat in Brabant te lang wacht op de passende hulp die een GI wil inzetten, in samenwerking met de gemeenten en de gecontracteerde aanbieders van jeugdhulp. Momenteel zijn dat er 20 voor Brabant, waarvan 5 voor de regio Zuidoost.

De Inspectie G&J rapporteert momenteel zijn bevindingen n.a.v. een praktijktoets aan de hand van dossiers van de GI's en zal met een oordeel komen over de vooruitgang die is geboekt bij de inzet van passende hulp. Wij verwachten de rapportage van de IG&J in de eerste helft van maart. De rapportage bevat een algemeen deel en gaat ook per regio in op eventuele verbeterpunten.

De rapportage zullen we met u delen.

Zoals we in december 2021 aangaven, boeken we vooruitgang in het belang van deze kinderen om wie het gaat, maar zijn we er nog niet. We verwachten dat de inspectie ook zulks concludeert. We doen er daarom alles aan om nóg eerder en met nóg meer slagkracht de kinderen die aan een GI zijn toevertrouwd van de juiste hulp te voorzien. Daartoe ontwikkelen we de bestaande casustafels die een verschil kunnen maken, zoals het Regionaal Expertteam, continu en voeren we op korte termijn ook een gedragen werkwijze in om voor de GI's eenvoudiger de gewenste hulp te kunnen inzetten. Een 'taskforce inkoop' zorgt daarbij voor matching van vraag en specifiek schaars aanbod buiten de eigen regio.

Kwaliteitsverbeteringen:

Gemeenten hebben met de vier GI's afgesproken om de uitwerking van de afspraken over de gewenste kwaliteit op te nemen in een bredere verbeteragenda. In het voorbereidend proces zijn ook de Raad voor de Kinderbescherming en Veilig Thuis betrokken en momenteel maken we de verbreding naar onder andere de gemeentelijke toegangen.

Deze agenda, een meerjarig kompas, heeft als doel overeenstemming te krijgen over de wijze van uitvoering van de zorg en wijze waarop de opdrachtgever-opdrachtnemer relatie ingericht wordt. Een deel van de afspraken uit deze verbeteragenda zullen gevolgen hebben voor de werkwijze van de GI's. De kwaliteit die we nastreven met de verbeteragenda beschouwen we in het licht van de toekomstige werkwijze van de jeugdbescherming(sketen). De landelijke stip op de horizon. Dat is dus een ambitie voorbij de bodemeis die we nu tijdelijk aan de GI's stellen.

Eerder hebben de gemeenten van de vijf regio's de tarieven bijgesteld naar een boven gemiddeld tarief, mede bedoeld voor armslag ten aanzien van 'risico' en 'innovatie'. In relatie tot de dialoog over kwaliteit, zijn intussen landelijk een generiek tarief en waardering voor jeugdzorgwerkers gespreksonderwerp geworden. Dit omdat de dialoog over passende tarieven in meerdere regio's in Nederland met de GI's wordt gevoerd.

In de regio Zuidoost proberen we sinds een paar maanden meer dan ooit te voorkomen dat kinderen en hun ouders een beroep moeten doen op de jeugdbescherming. Dit doen we door opvoed- en opgroei problemen eerder en anders te beoordelen, door ze met het gezin te bespreken in bijzijn van samenwerkingspartners die een andere expertise en een andere ingang naar hulp inbrengen dan we in deze keten van oudsher gewend waren. Dit initiatief

gaat goed samen met de landelijke gezette stip op de horizon om te komen tot een beter stelsel van 'kind- en gezinsbescherming'.

Stand van zaken bedrijfsvoering JBB

2021 is een turbulent jaar geweest voor JBB. In juli heeft de inspectie geconstateerd dat nog niet aan alle normen wordt voldaan. Daar komt bij dat JBB kampt met een groot personeelstekort. Van 21 juni tot 15 december 2021 had JBB een gedeeltelijke instroomstop waardoor in deze periode ongeveer 180 kinderen niet door JBB zijn begeleid. Om de veiligheid van deze kinderen te waarborgen, hebben gemeenten een crisisorganisatie ingericht onder aansturing van de GI WSG.

Het niet voldoen aan de normen en de instroomstop heeft er toe geleid dat de IG&J alle Brabantse jeugdzorgregio's onder verscherpt toezicht heeft geplaatst. Daarnaast oefenen de ministeries van JenV en VWS interbestuurlijk toezicht uit op de regio's.

De problemen van JBB zijn nog allerm minst ten einde ondanks de enorme inzet van JBB en gemeenten. Nog steeds wordt niet aan de normen voldaan, er is weinig instroom van personeel, veel personeelsverloop en een hoog ziekteverzuim. De werkdruk blijft onveranderd (te) hoog. Daarom heeft JBB een voorstel gedaan om uit deze negatieve spiraal te komen.

Met het verstrekken van een bijdrage aan JBB ter uitvoering van de bestuursopdracht, het plan van aanpak en het voorstel voor de verbeteragenda nemen we een set aan maatregelen die bijdragen aan tijdig een vaste jeugdbeschermer, een gedragen koers en tijdig passende hulp.

De bijdrage is bedoeld om JBB een éénmalige impuls te geven voor het verstevigen van haar arbeidsmarktaanpak, ondersteuning van de jeugdbeschermers en om zo de vitaliteit van de medewerkers te verhogen. Het vak moet weer aantrekkelijk worden!

De voorgestelde bijdrage wordt verrekend per regio in Brabant in besluitvorming gebracht, in de periode februari-april. In Zuidoost vindt besluitvorming per individuele gemeente plaats.

Risico's en beheersmaatregelen, scenario's

Zoals gezegd, zien we als belangrijkste risico voor de toekomst het gebrek aan personeel voor de (jeugd) zorg. We verwachten wel met de inzet van een projectleider en diens toegewijde, planmatige aanpak veel verschil te gaan maken ten opzichte van de voorbije periode.

De Gezinsadvocaat zetten we (nog niet meteen op grote schaal in Brabant) in om complexe scheidingen te voorkomen dan wel om complexe scheidingen minder lang te laten duren. We investeren ook in een scherper, meer helpende analyse van de opvoed- en opgroeisituatie waardoor zorg eerder en meer in gezamenlijkheid wordt bepaald en daardoor beter kan worden verleend. Bestaande overlegstructuren, casustafels, willen we zo inrichten dat ze helpend zijn voor ouders en kinderen of gericht zijn op het aanpakken van knelpunten.

Met de voorgestelde bijdrage van JBB verwachten we dat JBB zal investeren in personeel, 'binden en boeien', nieuwe mensen kan aantrekken en dat het ziekteverzuim daardoor daalt. Dat de kinderen en ouders in onze gemeente en regio beter geholpen worden door een vaste jeugdbeschermer en door het uitzetten en uitvoeren van een koers waar jeugdzorgwerker en kinderen en ouders achter staan. Dat JBB in staat is om te komen tot een structureel sluitende begroting. Om de risico's te beperken stellen we voorwaarden aan de bijdrage. De belangrijkste is de aanstelling van een programmamanager bij JBB, die visie en inhoudelijke expertise toevoegt. De programmamanager rapporteert aan account houdende gemeente Tilburg en aan de bestuurder van JBB. Om de financiële risico's te beperken, zou de bijdrage dan betaald worden in twee tranches, wordt gewerkt met early warning, wordt de bijdrage apart gezet en monitoren gemeenten en Jeugdautoriteit de rechtmatige en doelmatige inzet van de middelen.

We hebben er vertrouwen in dat JBB de slag naar de toekomst kan maken. We kunnen echter niet alles voorzien. Alternatieven zijn dat de werkzaamheden van JBB door een andere GI worden overgenomen, dat JBB fuseert met een andere GI of dat een nieuwe GI wordt gestart. Deze alternatieven zijn niet eenvoudig te realiseren. Mochten de early warning signalen daar aanleiding voor geven, dan gaan we de alternatieven uitwerken.

Tot slot

Voor ons staat het welzijn van kinderen, jongeren en gezinnen voorop. De komende maanden werken we hard aan oplossingen op de korte termijn en aan structurele verbeteringen voor de lange termijn om kwetsbare kinderen en jongeren tijdig goede hulp te bieden. De voorgestelde bijdrage aan JBB is bedoeld om 'op de norm' van de kwaliteit van dienstverlening te komen. JBB, en geen enkele andere GI, kan alleen de onvolkomenheden van het hele huidige stelsel oplossen. Want zoals u weet, staat de gehele jeugdbescherming in Nederland op de agenda van de landelijke overheid met de bedoeling om tot ingrijpende veranderingen te komen. Een programma wordt opgezet om de regio's in Nederland daarbij te ondersteunen. Dat gaat nog even tijd kosten.

Wij hebben er vertrouwen in dat we op ons beurt echter nog dit jaar weer in de keten van jeugdbescherming kunnen samenwerken aan de goede dingen. Elders in deze brief las u over de vast te stellen Brabantse verbeteragenda. Met elementen daaruit en bestaande initiatieven in onze eigen regio, en voorbij de crisis van de opnamestop in 2021, gaan wij ons onverkort inzetten. Om samen met de gemeentelijke toegangen en andere partners die bijdragen aan de bescherming van kinderen en jeugd in onveilige thuissituaties het verschil te maken. Door dingen eenvoudig, eerder, minder bureaucratisch en in meer in partnerschap met en voor de gezinnen te doen.

We zullen u actief op de hoogte stellen van de voortgang.

Financiën

Vooralsnog zijn er geen financiële consequenties bekend.

Deze raadsinformatienota is besproken in de B&W vergadering op genoemde datum.